

บทที่ 3

4.2 นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์และลักษณะของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรเป็นหลัก ภายใต้ ISO 14001 การตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับพันธกิจที่ระบุไว้ในนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม นายทะเบียนและผู้ตรวจสอบจะประเมินผลงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่องค์กรระบุไว้ในนโยบายด้วย

ISO 14001 4.2 นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม กล่าวว่า

ฝ่ายบริหารระดับสูงจะกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมขององค์กรและสร้างความมั่นใจว่า

- ก) นโยบายนั้นเหมาะสมกับลักษณะ ขนาด และผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการขององค์กร
- ข) นโยบายได้รวมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและป้องกันภาวะมลพิษไว้เป็นพันธกิจขององค์กร
- ค) การปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมและข้อกำหนดอื่นที่องค์กรเป็นสมาชิก ถือเป็นพันธกิจขององค์กร
- ง) นโยบายได้ครอบคลุมสำหรับการกำหนดและทบทวนวัตถุประสงค์ และเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม
- จ) มีการบันทึกนโยบายเป็นเอกสาร มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ และสร้างความเข้าใจในกลุ่มพนักงาน
- ฉ) สามารถเปิดเผยนโยบายต่อสาธารณชนได้

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมควรสะท้อนวิสัยทัศน์ เจตนารมณ์ ปรัชญา ค่านิยม และศรัทธาขององค์กรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิ่งแวดล้อม ฝ่ายบริหารระดับสูงควรใช้ความคิดและจินตนาการบรรจงสร้างนโยบายขึ้นเป็นอย่างดี เพราะนโยบายจะกลายเป็นบทบัญญัติที่องค์กรจะยึดถือต่อไป นโยบายควรต้องเป็นแรงบันดาลใจที่สามารถปฏิบัติได้จริง และบอกทิศทางสำหรับใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจและทางเทคนิค ขณะเดียวกันก็ควรจูงใจและกระตุ้นให้พนักงานทุกคนสร้างความเป็นเลิศทางด้านสิ่งแวดล้อม

นโยบายสิ่งแวดล้อมของ ISO 14001

ข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO 14001 มีดังนี้

1. ฝ่ายบริหารสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม โดยจะต้อง ทบทวนและอนุมัตินโยบายด้วยความรอบคอบ อีกทั้งต้องรับนโยบายเป็นพันธกิจ แม้ว่านโยบายจะร่างขึ้นโดยผู้จัดการฝ่ายแล้วส่งให้ผู้จัดการอาวุโสให้ความเห็นและแก้ไข แต่ผู้บริหารสูงสุดต้องรับผิดชอบนโยบายที่เขียนขึ้น
2. นโยบายต้องครอบคลุมการดำเนินงานทุกด้านขององค์กร การจัดการวัตถุดิบ การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ การส่งผลิตภัณฑ์ ที่อาจมีผลต่อสิ่งแวดล้อม
3. นโยบายต้องมีพันธกิจสามด้านตามข้อกำหนดของ ISO 14001 กล่าวคือ
  - 1) การปรับปรุงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
  - 2) การป้องกันภาวะมลพิษ (หาทางจัดการภาวะมลพิษให้หมดไป หรืออย่างน้อย ก็พยายามให้เกิดภาวะมลพิษน้อยที่สุด)
  - 3) พันธกิจที่จะปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับต่างๆด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่น ภาค และระดับชาติ และจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม แม้จะไม่ได้เป็นกฎหมาย รวมทั้งการทำตามนโยบายสิ่งแวดล้อมขององค์กรเอง
4. นโยบายต้องกำหนดทิศทางและกรอบการเดินไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายใหม่ ด้านสิ่งแวดล้อม
5. ต้องมีการจัดทำเอกสารนโยบาย และนำไปปฏิบัติในการทำงานประจำวันภายใต้ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม
6. นโยบายจะต้องทันต่อเหตุการณ์และเหมาะสมกับการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง
7. ฝ่ายบริหารสูงสุดจะต้องสื่อสารให้พนักงานทุกคนเข้าใจนโยบายและรับไปปฏิบัติตาม
8. นโยบายที่จัดทำดีแล้ว ต้องสามารถนำมาเปิดเผยต่อสาธารณะได้

นอกจากข้อกำหนดดังกล่าว ยังคงมีหลักการต่างๆที่อาจนำมารวมไว้ในนโยบายด้วย เช่น

- หลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทรัพยากรหมุนเวียน และความหลากหลายทางชีวภาพ
- การรับเป็นพันธกิจว่าจะนำเทคโนโลยีที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุดมาใช้ โดยมีความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (BEAT: Best Economically Achievable Technology)

- การใช้ตัวชี้วัดแบบเชิงปริมาณเพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม
- การคิดแบบครบวงจรว่ามีผลกระทบสะสมอย่างไร เริ่มต้นจากขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ การหาวัตถุดิบ การผลิต การบรรจุผลิตภัณฑ์ การขนส่ง จนถึงการใช้ผลิตภัณฑ์และการใช้ซ้ำ การเวียนใช้ หรือการกำจัดขยะ

การนำมาตรฐานนี้มาใช้ให้ได้ผลจะต้องมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนา การพิจารณาให้ความเห็นชอบ การสื่อสาร การเผยแพร่ การนำไปปฏิบัติ การรักษานโยบาย และการทบทวนนโยบายเมื่อจำเป็น นโยบายสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนที่มาก่อนส่วนอื่นใน ISO 14001 แต่เพื่อความรอบคอบองค์กรอาจรอไว้ก่อนจนกว่าจะกำหนดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงาน และการวางแผนตลอดจนการเตรียมการเบื้องต้นสำหรับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม แล้วจึงค่อยเลือกถ้อยคำที่จะใช้ในการเขียนตัวนโยบายให้เหมาะสมตรงกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

ตัวอย่างของนโยบายสิ่งแวดล้อม-บริษัทผลิตภัณฑ์ป่าไม้

บริษัทถือเป็นพันธกิจที่จะดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานของเรา โดยบริษัทจะถือปฏิบัติดังนี้

- ทำให้ได้ตามมาตรฐานหรือดีกว่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด
- ทำตามข้อกำหนดอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมตามที่บริษัทได้รับเป็นข้อพันธกิจ
- กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการป้องกันภาวะมลพิษและทบทวนเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทอย่างต่อเนื่อง
- เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้สนใจได้แสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนด้านป่าไม้ของบริษัท
- ดำเนินการจัดการทางป่าไม้โดยคำนึงถึงกระบวนการและความหลากหลายทางนิเวศ และสนับสนุนการใช้ประโยชน์ป่าไม้แบบบูรณาการ
- สร้างจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมตลอดทั่วทุกจุดในการดำเนินงานของบริษัท
- ตรวจสอบประเมินระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ
- สร้างความเข้าใจด้านการดำเนินงานทางสิ่งแวดล้อมของบริษัทกับคณะกรรมการบริหารของบริษัท ผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้าและกลุ่มผู้สนใจ

สรุปประเด็นสำคัญ

- นโยบายสิ่งแวดล้อมของบริษัทเป็นตัวขับเคลื่อนของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นเสมือนประกาศรณรงค์ส่งแสงนำทางในการตัดสินใจต่าง ๆ ทางธุรกิจ
- นโยบายสิ่งแวดล้อมต้องแสดงถึงค่านิยมและพันธกิจของบริษัทในส่วนที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานทางสิ่งแวดล้อม
- นโยบายควรชัดเจน กระชับ สามารถปฏิบัติได้ และมีแรงบันดาลใจ สะท้อนถึง หลักการ ค่านิยม และเจตนารมณ์ขององค์กรต่อสิ่งแวดล้อม
- นโยบายสิ่งแวดล้อมควรเสริมกับนโยบายอื่นขององค์กร เช่น นโยบายด้านคุณภาพ สุขภาพและความปลอดภัย และความสำคัญทางธุรกิจ
- นโยบายจะต้องครอบคลุมการดำเนินงานทุกด้านขององค์กร จากวัตถุดิบจนถึง ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ทำเสร็จแล้ว
- นโยบายจะต้องได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนโดยฝ่ายบริหารสูงสุด ซึ่งจะเป็น ผู้นำด้านสิ่งแวดล้อมโดยการกระทำเป็นตัวอย่าง
- นโยบายจะต้องปรับให้ทันสมัย
- พนักงานทุกคนจะต้องมีจิตสำนึกและความเข้าใจอย่างชัดเจนในสาระและเจตนารมณ์ ของนโยบายสิ่งแวดล้อม
- ควรมีการติดประกาศแสดงนโยบายให้พนักงานได้เห็นโดยทั่วกัน และเปิดเผยต่อ สาธารณะเมื่อมีผู้ต้องการทราบและจะเป็นการดี หากจะเป็นฝ่ายแสดงนโยบาย ต่อสาธารณะเสียเอง